

nujna, spriči upravno politične enotnosti pokrajine ter enotnega gospodarskega prostora in ne nazadnje tudi zaradi celovite primerjave z eventualno kasneje napisanimi monografijami ožje Srbije in SAP Kosova.

Mirko Pak

Spomen zbornik. Ob 30. obletnici Geografskega društva Hrvatske (1947—1977). Geografsko društvo Hrvatske. Zagreb 1980.

Geografsko društvo Hrvatske je 6. in 7. januarja 1977. leta proslavljalo svojo 30. letnico. Rezultat tega pomembnega dogodka je kar 339 strani obsežen zbornik, vsebinsko sestavljen iz treh delov.

Prvi del zbornika prinaša poročilo o 30 letnem delovanju društva, o proglasitvi častnih članov, med katerimi je tudi akademik dr. Svetozar Ilesić in drugo.

Zelo obsežen je drugi del z devetnajstimi natisnjenimi referati, prebranimi na proslavi na znanstvenem srečanju pod naslovom »Sodobne tendence v geografskih proučevanjih v SR Hrvatski«. Referati so tematsko in po pristopu izredno heterogeni ter se dotaknejo domala vseh geografskih problemov: reliefa (A. Bognar), vode (V. Ridjanović), klime (T. Šegota), socialnogeografskih problemov turizma (I. Blažević, Z. Pepeonik), urbanizacije (V. Koči, T. Rodica, S. Zuljić, H. Turk, M. Vresk), prometa (A. Malić, M. Sić), splošnih regionalnih problemov (K. Derado, N. Stražičić, P. Kurtek), demogeografije (M. Friganović, D. Feletar), teoretičnih razglabljanj R. Pavića o geografskih aspektih toponomije in J. Roglića o potrebi in značaju raziskovanja primorskega krasa. Deloma so prispevki del sinteze obsežnejšega raziskovalnega dela in so dokaj kvantitativno sintetsko zasnovani. Poleg njih so v drugem delu za to priložnost posebej napisani prispevki, ki bodisi odpirajo nove zelo aktualne geografske probleme ali pomenijo zanimiva in koristna razmišljanja o njih.

Zbornik izredno posrečeno dopolnjuje tretji del z dokumenti in poročili o nastanku društva, sestavo vseh dosedanjih odborov društva, s prispevki o delu posameznih sekcij in organov ter o akcijah društva, sestankih, predavanjih in seminarjih ter z bibliografijo del objavljenih v glasilih Geografskega društva Hrvatske. Vsekakor je zbornik trajen dokument društvene dejavnosti pa tudi prizadevanj hrvaških geografov na raziskovalnem področju.

Mirko Pak

Čovek, priroda i ljudska naselja. 138 strani.
1979. 1. knjiga 154 strani, 2. knjiga 412 strani.

Čovek, Priroda i Ljudska naselja. 138 strani.

Izdal: Beogradski izdavačko-grafični zavod OOUR Izdavačka delatnost. Beograd 1979.

S programom dela »Saveta za čovekovu sredinu i prostorno uređenje« Zveznega izvršnega sveta in izvršilnih svetov republik ter pokrajin je bila koncem leta 1976 predvidena izdelava pregleda stanja. Na osnovi tega načrta je bila sestavljena delovna skupina, ki je v sodelovanju s številnimi zveznimi ustanovami in v strokovnem sodelovanju Inštituta za arhitekturo in urbanizem Srbije pripravila obravnavano publikacijo. Pregled stanja obravnava petletno obdobje 1971—76 z načrtom, da se vnaprej izdelujejo taka poročila vsakih pet let. Vsi podatki in ankete so za časovna obdobja 1961, 1971 ter 1976. Zaradi same narave obravnavane teme je to zelo kompleksno zasnovan pregled stanja. Pri delu so sodelovali številni sodelavci, kar je bil brez dvoma organizacijsko in tudi praktično zelo zahteven in

nehvaležen projekt. Celotno delo ima trdno in pregledno zasnovo z dosledno izvedeno redakcijo tako, da so poglavja razmeroma enakomerno obdelana.

Prva knjiga vsebuje tekstualni pregled stanja, opremljen s številnimi preglednimi tabelami in 14. tematskimi kartami. Ta knjiga je namenjena najširši javnosti. Druga knjiga vsebuje informacijsko statistično osnovo za 512 občin Jugoslavije, in je namenjena zgolj interni uporabi. Statistični podatki v drugi knjigi so razporejeni po istem vrstnem redu, kot v prvi knjigi, in so v bistvu dodatna poglobljena informacija tekstualnim obrazložitvam prve knjige.

Posebej moramo podčrtati, da so se sestavljalci obravnavane publikacije dobro zavedali kompleksnosti problemov okolja in medsebojne soodvisnosti pojavov. Zato so se tudi odločili, da bodo skupaj obravnavali probleme človekovega okolja in prostorskega urejanja, ker so smatrali, da je urejanje prostora, ki ne upošteva problemov človekovega okolja, zgolj izkoriščanje prostora in obratno: problemi človekovega okolja, ki ne vključujejo urejanja prostora, se omejujejo zgolj na varstvo zaščito obstoječega stanja. Zato publikacija ni samo mehanični seštevke prispevkov o stanju posameznih tradicionalno obravnavanih področij (naselja, vode, zemlja, zrak, infrastruktura, itd.), ampak je tudi poizkus nadgradnje posameznih resorskih raziskav. Sestavljalci so imeli pred seboj cilj prikazati in ugotoviti osnovne razvojne tokove in njihove medsebojne odvisnosti. Tako zasnovano obravnavanje problemov okolja je v marsičem povsem identično s kompleksnim pristopom v geografiji. Večinoma negeografi, ki so sestavljali to publikacijo, so se v veliki meri poslužili kompleksno geografske metode dela. Zanimivo je, da so sestavljalci, neobremenjeni s klasičnim geografskim konceptom od fizične k družbeni geografiji, na prvo mesto postavili razvoj prebivalstva in probleme s tem v zvezi ter šele v drugem poglavju obravnavajo naravne vire in pogoje. Osnovni cilj dela je bil ugotoviti, v merilu cele Jugoslavije, vzroke problemov in njihove posledice. V tretjem sklopu poglavij je obravnavano urejanje okolja in posegov v prostor. V četrtem, zaključnem poglavju je govor o sredstvih in ukrepih uresničevanja politike o problemih okolja. V zaključku je podan program ukrepov in aktivnosti Zveznega izvršnega sveta v zvezi s človekovim okoljem in prostorskim urejanjem.

Omenimo naj še to, da je v isti zbirki izšla tudi knjiga »Čovek, priroda i ljudska naselja« (138 strani), ki je izbor citatov iz del Marxa, Engelsa in Lenina. Knjiga je zanimivo in koristno branje, ki zlasti osvetljuje poglede navedenih teoretikov marksizma na probleme okolja. V zaključku te knjige je tudi zanimiva daljša razprava izpod peresa Božidarja Jakšiča z naslovom »Marksistička misao i čovekova sredina«.

Milan Orožen Adamič

Iz poljske in madžarske geografske književnosti

W. Tyszkiewicz, Struktura agrarna Polski 1945—1975; Analiza przestrzenno-czasowa. Dokumentacja geograficzna, 1978-1, PAN, Instytut geografii i przestrzennego zagospodarowania.

Inštitut za geografijo in gospodarjenje s prostorom, kot bi se v nerodnem prevodu glasil novejši naziv geografskega inštituta PAN, ima že dolgoletno tradicijo v proučevanju agrarne pokrajine. Slovenski geografi smo skoraj celo obdobje sledili temu delu, večkrat pa tudi aktivno sodelovali. Inštitut je izdal vrsto del z agrarno-geografsko problematiko, vanjo pa se uvršča tudi predstavljena knjiga W. Tyszkiewiczze o agrarni strukturi na Poljskem v povojnem obdobju.